

רינונה של תורה

כתובת המערכת: מודיעין עילית, חסילת יוסף 3/10. טל' 08-9744220 © דוא"ל לתגובות ורשימת תפוצה: rg5740@gmail.com

י"ל ע"י
כולל
"שערים המצויינים"
שע"י מוסדות "דרכי תורה"
רחובות
פרשת אחר"מ - קדושים
גליון 267
אייר תשע"ב

דיוקן אב ואם

וציית לדבריהם רכש לעצמו בכך משמעת ומעצורים מפני התאוות והרצונות, והרי הוא מחוסן יותר משאר בני אדם מפני העבירה.

כי שתקפו יצרו יצייר בין עיניו את יולדיו ויהיה

לו למשיב נפש

אמנם יש בזה ענין פנימי עמוק יותר, כי באמת הדרך המובילה לקדושה ולהתעלות נעוצה בתחילתה ב"איש אימו ואביו תיראו", ועל כך מורה סמיכות הענינים של הקדושה ומורא אב ואם. וביאור הענין הוא על פי דברי המלאך המגיד למרן הבית יוסף (פרי צדק, וכו"ה בקב הישר פי"ב) שאם נזדמן לאדם דבר עבירה ויצרו תוקפו, יצייר לנגד עיניו כאילו דיוקנו של אביו עומד לפניו, וכמעשהו של יוסף שבאותו רגע גורלי שהיה כפסע בינו לבין החטא נראתה לו דמות אביו בחלון ועל ידי כן ניצול מאשת פוטיפר וזכה לבחינת צדיק יסוד עולם. [ויש להוסיף שבירושלמי (הוריות ב, ה) ובילקוט שמעוני (בראשית קמ"ז) מבואר שאף דמותה של רחל נראתה ליוסף באותה שעה].

ורמזו רמזו בזה בפסוק "דשא עשב מזריע זרע למינהו", כי "דשא" הוא ר"ת "דיוקנו של אביו", כי ע"י שנותן דמות דיוקן האב לנגד עיניו זוכה לשמור עצמו בקדושה וטהרה בבחינת "מזריע זרע למינהו"... וכן פירש האור החיים הקד' בפרשתנו "איש אימו ואביו תיראו- טעם סמיכות מצוה זו למצות קדושים, נתכוון לרמוז גם כן גדר לעריות, והוא על דרך מאמרם ז"ל (סוטה יז, ב) שדרשו בפסוק "ויפוזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב" (בראשית מט, כד), כי כשתקפתו אשת פוטיפר ליוסף ותקפו יצרו נזדמן לו דיוקן אביו ומיד ויפוזו זרועי ידיו. **ושמעתי בשם אנשי אמת כי דיוקן האב תגביר כח הקדושה בבו, ותמנעוהו מבוא אל התיעוב, והוא אומר סמוך למצות העריות "אמו ואביו תיראו", ולזה מי שתקפו יצרו יצייר בין עיניו את יולדיו ויהיה לו למשיב נפש".**

"מה היו אומרים הורי אילו היו שומעים על

מעשי, מה היה גדול צערם ועצבות ליבם"

ובדרך זו כתב בעל הקומץ המנחה, כי אשרי מי שיעלה לנגד עיניו את דמות אביו ואימו לפני כל צעד חשוב או החלטה משמעותית או ח"ו עבירה וחטא, ויחשוב "מה היו אומרים הורי אילו היו שומעים על מעשי, מה היה גדול צערם ועצבות ליבם". זכרון דיוקן ההורים יתן לבנם את העוז והיכולת להתגבר על יצרו ולא להימשך אחר תענועי היצר המבקש להחטיאו.

חוט משולש של יראה איתנה ושל חינוך עם חוסן לתורה ולמצוות טמון לדברי הגאון רבי חנוך הכהן ארנטרוי זצ"ל בעל 'קומץ המנחה' בפסוק הפותח את פרשתנו "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם, איש אימו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו". הדברים נכתבו לפני שנים רבות אך ליחס לא נס ויש בהם חכמת חיים עמוקה ועצה נפלאה בענין חינוך הבנים והדרך להשריש בליבם קנינים של תורה ויראת שמים עדי זקנה ושיבה.

כיצד יתכן שמצוה כה טבעית ומובנת מאליה

כמורא אב ואם נסמכה ל"קדושים תהיו" ?

פרשתנו מתחילה בפנייה אל "כל עדת בני ישראל" בדרישה נשגבה: קדושים תהיו! ההמשך שהיינו מצפים לו אחרי פתיחה כזו הוא להסביר ולהדריך וללמד את ישראל כיצד לקיים את המצוות המסייעות לאדם להגיע למדרגות רמות של קדושה שעל ידם יזכו לקיים את הציווי "קדושים תהיו". ועל כן כה יפלאו דברי הכתוב התולה קדושה זו ב"איש אימו ואביו תיראו".

עוצם הקושי בזה הוא מפני שלכאורה לא יתכן שהדרך לקיום מצות "קדושים תהיו" היא על ידי מצות כיבוד אב ואם, כיון ש"קדושים תהיו" היא דרישה להגיע לדרגה גבוהה במוסר ובמידות ולהתגבר ולכבוש את התאוות והחמדה, ובודאי שהתקדשות זו איננה פשוטה כלל ועיקר ועל האדם להתאמץ רבות כדי להשיגה, ומאידך גיסא הדרך להשגת מצות כיבוד הורים כה פשוטה וברורה, כי כל אדם ואפילו הפשוט ביותר מבין ויודע ומרגיש שהוא חייב לנהוג בהוריו יחס של מורא וכבוד.

מצפוננו אומר לנו כי לא נוכל לגמול להורינו ככל אשר טיפלו בנו וטפחנו באהבה ובמסירות מיום היוולדנו, ולא נוכל להחזיר את כל אשר חייבים אנו להם, היות ולא היה גבול לעמלם להרבות לנו מכל טוב, גם אם נאלצו לחסוך זאת מפיתם. ואם כן מה רבה היא התמיהה שמצוה כה טבעית ומובנת מאליה נסמכה ל"קדושים תהיו".

המכבד את הוריו לא בפהרה הוא חוטא

ובדרך הפשט ביאר בזה בעל הקומץ המנחה, שמי שרגיל מילדותו לציית להוריו ולעשות את רצונם, גם בבגרותו ידע לשלוט ביצרו ולשקול את דרכו על פי ההגיון והמוסר. המכבד את הוריו לא במהרה הוא חוטא, כי יצר לב האדם רע מנעוריו ואין מספר לנסיגות הצפויים לכל אדם באשר הוא, ורק מי שחינוכו הוריו לתורה ויראת שמים

מפני ציווי ה' ידמה אותם בעיניו כמלך ומלכה

וראוי לצטט בזה את דברי בעל ה'חרדים' (פ"ט) כי הנה נאמר לשון מורא לגבי ההורים "איש אימו ואביו תיראו", ולא מצינו לשון יראה בתורה אלא לגבי אדון או מלך, שעבדיהם יראים ופחדים מהם, וכמו שנאמר "ואם אדונים אני איה מוראי" (מלאכי א, ה), וכן "ירא את ה' בני ומלך" (משלי כד, כא) [היינו שלא יעבור על מצות מלך בשר ודם ולא יתחבר למורדים בו]. ומכך שנאמרה לשון יראה לגבי ההורים למדנו שההתייחסות אליהם צריכה להיות ממש כיחס העבד למלך. וזו לשונו שם: "איש אמו ואביו תיראו, מפני ציווי ה' ידמה אותם בעיניו כמלך ומלכה, ויפחד וירעד מאד מלעבור על רצונם, אלא כל אשר יצו שניהם או אחד מהם יהיה הדבר בעיניו דבר מלך שלטון, לא יטה ימין ושמאל. כללו של דבר, יתנהג עמהם כמו שהיה מתנהג עם מלך בשר ודם שירא מאד ממנו, ואפילו קרעו כסותו ורקקו בפניו והכוהו, ישתוק ויסבול מפני פחד ה' ומהדר גאונו שהשווה מוראם למוראו. והמצער אביו או אמו כאילו ציער השי"ת".

ושנתם לבניך בשבת

והצלע השלישית שנאמרה בפסוק הנ"ל היא "ואת שבתותי תשמורו". ולכאורה מדוע נסמכה שמירת השבת למורא אב ואם? וביאר הגר"ח ארנטרוי ששמירת השבת היא צעד נוסף וחשוב בדרך להשגת קדושת ה"קדושים תהיו". כי לעומת הציווי על מורא אב ואם שנאמר לבנים, נאמר הציווי על שמירת השבת להורים. כיון שהאב עסוק בפרנסתו או בלימודו במשך ימות השבוע משעות הבוקר עד הערב. ורק בשולחן השבת יש לו הזדמנות נאותה להשריש בבניו את נועם השבת והמצוות, וללמוד עימם ולשנן יחדיו את אשר למדו במשך השבוע [ודבר זה רמוז בפסוק "ושנתם לבניך ודברת בס בשבתך בביתך"]. השבת מאחדת ומלכדת את בני הבית, ויש בכוחה להחדיר בלבבות הרכים יראת ה' ואהבתו.

וזהו החוט המשולש הטמון בפסוק "קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלוהיכם, איש אימו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמורו". כי כל אדם יכול לזכות לקדושה ולהתעלות על ידי מורא אב ואם וקדושת השבת, ואשרי הזוכה לכך.

ולכן נסמכו זה זה לזה מצות הקדושה ומורא אב ואם, כי על ידי שאדם זוכה לבחינת "איש אימו ואביו תיראו", ורואה אותם תמיד לנגד עיניו, ודמותם מלווה אותו בכל צעדיו, על ידי כן זוכה להתקדש ולהתגבר על היצר.

כדרך שכיבד הבן את הוריו כן יכבדוהו בניו

והאור החיים הקד' עמד בטעם הדבר שבתחילה פתח הכתוב בלשון יחיד וסיים בלשון רבים "איש אביו ואימו תיראו". וביאר שבדבר זה רמזה התורה ענין גדול שכאשר הבן ירא מאביו ומכבדו זוכה אף הוא שבנו יכבדו ויתירא ממנו. "כי כשיראה הבן שאביו מזלזל בכבוד אביו יפקע כלילת מוראו גם כן ממנו, אך כשאדם ירא מאביו הבן לוקח מוסר ממעשי אביו". ולכן אמר הכתוב בלשון רבים "תיראו" כי כשהוא ירא מאביו גורם בזה שגם בנו יהא ירא ממנו.

ללמדך, כי כמו שאדם נוהג עם הוריו כך ינהגו בניו עימו. ואשרי מי שזוכה לכבדם כראוי ולהיות ירא מהם. וכן כתב הפלא יועץ (ערך 'כבוד אב ואם') "כי על הכל יביא אלקים במשפט על מה שעבר על דעת אביו ואמו וציער אותם, ונענש אף בעולם הזה, שכאשר עשה כן יעשו בניו לו, שמידה כנגד מידה לא בטלה".

"הדבר נראה לעין בחוש כיצד ה' משלם שכר

בעולם הזה לפי שזהיר במצות כיבוד הורים"

ובספר **כד הקמח** (ערך 'יצר הרע') כתב, שהדבר נראה לעין בחוש כיצד ה' משלם שכר כבר בעולם הזה למי שזהיר במצות כיבוד הורים, וכתב "גדול כח מצות כבוד אב ואם והיא מצוה בחונה כזהב, והבריות רואים לעין כי יש בשכרה פירות בעולם הזה או בשלוה והצלחה שיוסיף לו השי"ת בכל מעשיו או באריכות ימים".

וכן כתב הפלא יועץ (שם) בענין שכרו של המכבד את הוריו "ואוכל פירות בעולם הזה שיהיו לו בנים מהוגנים, שאילו לא היה אלא שכר זה דיו ליגע בעשרים ציפורניו כי לזכות לזה". כלומר, שלא כל אדם זוכה לבנים הגונים ויראי ה' ובעלי מידות טובות, ומצות כיבוד אב ואם מסוגלת לכך, כי המכבד את הוריו זוכה לבנים כאלה, ועל כן צריך אדם להדר במצוה זו ולו רק בגלל השכר הנ"ל שיש עליה.

בתרומה של 180 ש"ח נדליק לזכותך לברכה והצלחה או לעילוי נשמת יקיריך נר למאור במשך שבוע

בהיכל הכולל לכבודו של התנא הק' ר' מאיר בעל הנס. ובנוסף לכך יעתירו אברכי הכולל בעדך ובעד בני

ביתך בתפילה ובתחינה לישועה ולכל ענין. לפרטים: 08-9452903

העלו מוקדש לע"נ

סלחה בת לוי כמוס ע"ה סלמי
סלח נג'י בן גורג'יה ז"ל סלח
רחל בת חיים ע"ה קטשבי
אברהם בן משה ז"ל קפאח
חיים בן דוד והנינה ז"ל אדרי
הראל בן תמר ז"ל אברהם
ורדה בת גמרה ע"ה סרור
נעמה בת שמעה ע"ה רידי
שרית בת כרמלה ע"ה רויאל
ת.נ.צ.ב.ה

העלו מוקדש לע"נ

יצחק בן לונה ז"ל טובול
מיכאל בן יוכבד אביגיל ז"ל חנוך
יהודה בן יצחק ז"ל שמעוני
רחמים בן יעקב ז"ל אמנו
יהודית בת יעקובה ע"ה פריזה
ג'ורגט פנינה נעמי בת לעיישה ע"ה
יונה בת שמעה ע"ה יעקובי
מאיר בן ססיה ז"ל מזוז
נזהה בת פרתה ע"ה חיה
מאיר בן תמו ז"ל ביטון
ת.נ.צ.ב.ה

העלו מוקדש לע"נ

רונית בת מנטה מרגלית ע"ה זרוק
סעדה בת זוהרה ע"ה יאיר
רחל בת חיה ע"ה ורשבסקי
שמאל בן מרים ז"ל מעודה
נעימה בת שרה ע"ה משה
אברהם בן טאוס ז"ל סלמי
אברהם בן לאה ליסה ז"ל פוגל
הרב ישי בן סעדיה זצ"ל שרעבי
שלום בן יחיא ויהודית ז"ל שלומי
יצחק בן תמו ז"ל אביסדי
ת.נ.צ.ב.ה

העלו מוקדש לע"נ

ר' בנימין בן משה ז"ל קומה
סרה שרה בת רחמה ע"ה קומה
צביה בת סרה ע"ה דוד
אהרן בן יחיא ז"ל מעברי
רחל בת סאלחה ע"ה מעברי
נאו'ה מזל בת תאג'ה ע"ה סלמי
שרה זוהרה בת דוד ע"ה גדסי
שרינה בת לואיזה ע"ה מזוז
אביתר בן יחיא בן סעיד ז"ל מרחבי
ברק בן רחל ז"ל צברי
ת.נ.צ.ב.ה

קורא נכבד! עלון זה יו"ל בחלק מפעילויות מוסדות "דרכי תורה" החובות. בנוסף לכך קיימים: כוללים לאברכים מצויינים. בימ"ד להוראה ולרבנות. כולל ערב. כולל בין הזמנים. כולל יום שישי. כולל פנסיונרים. קרן "פותח את ידך" - סיוע למשפחות נערכות. וכן הנצחה לע"נ הנפטרים. אם ברצונך להיות שותף למפעל אדיר של תורה וחסד במשך כל ימות השנה, צור קשר עם הנהלת המוסדות, והבא ברכה אל ביתך!

כתובת המשרד: רח' מרגולין 12 החובות. טל' 08-9452903. פקס: 153-89452903. דוא"ל: salamiI@bezeqint.net

כמו כן ניתן לתרום לפעילות המוסדות ולהקדשות והנצחות בעלון ע"י הפקדה בבנק הדואר ה-8795528 ע"ש "דרכי תורה"